

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLÖV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbıa ləyoğata fikfamon iyan çəvon bərobərbıa, yəndıku conıba həxon zine - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosına şərtbe bə nəzə seadə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nıfrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqaadbaste ozodəti malıkbıa, tarsıku, ehtijocıku ozodbıa dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyaybe bə nəzə seadə;

İnsoni bə zılmı-istibdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə ğıyom eşte məcbur nıbe təmin kayro insoni həxon de ğanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zərurıbe bə nəzə seadə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seadə;

İbıa Milləton xəlqon İbıa Milləton Təşkiləti (İMT) Nizomnomədə bə əsosına insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan ğıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyən hevuja ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğği nailbe iyan bo jımoni şəraitı çokbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seadə;

Uzvbıa devləton de İMT həmkoəti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosına ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seadə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardeyo həmonə ehdəpeqətaəyon bə vıra rosniye yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seadəy;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təki, açayan bə vıra rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dəvləton joğə cəhd bıkan ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan ın Bəyonnomə ıstə dastədə rəhbər qəte əsosdə məarifvonəti ya de tədrisə roy bə ın həxon iyan ozodətiyon hurmətkarde iyan əvonı təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbıa xəlğon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobıa əraziyonədə jiyə xəlğon arədə həmməyəvo iyan effektiv zınə bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əve ki, deyəndı mınasibatədə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs ıstə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyan co ağıdə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyan co vəziyyəti bəşikrə nıbə ın Bəyonnomədə elon kardə bıa həmmə həxon iyan ozodətiyon malik bənine.

Çimiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbıə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mistəğiləti, ğəyyuməti jiyobe, iştənidarənıbə be ya suverenəti har curə şıklədə məhdud beku başkrə nıbə, siyasiyə, huğuğıya iyan beynəlxalğa statusıku bə nav omə co-səçnətiyon barde əbini.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyan şəxsi dastnıjanəti həxiş hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şıkrə vəziyyətdə oğəte əbini; ğuldorəti iyan ğulə hırıyemon həmməy formondə ğədəğan kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çay ləyoğəti bə ji vardə ğeyri-insonə mınəsibəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bıbu ıştə həxe subyektəti zıneyəti həxiş heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vadə bərobərin iyan qanuni tərəfikü bərobər şıklədə ıştəni mıdafiə həxjon hestışone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniya har curə co-vıjniyətıonku, bə jələvonə co-vıjniyətıon har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestışone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiyə ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniya vaxtədə səlohiyətınə milliyə məhkəmon tərəfikü ıştə həxon mıdafiə karde həxiş heste.

Maddə 9

Hiç kəs ıştənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzini.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çay həx iyan vəzləfon təyin kardəyo iyan bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosi be mıəyyən kardəyo, bəçay koy mistəğilə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyan çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şəraitədə diya kay həxiş heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tova çay qıno bəçay mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oja məhkəmə istintağədə de ğanuniya ro sıbut be, beqıno hisobbe həxiş heste.

2. Hiç qılə şəxs de milliyə ğanundoəti iyan de beynəlxalğa həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hisob nıbə hərəkət iyan behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzini. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzini.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənaqınıyətı, bəyəndı məktub nıvıšte nınəkiliyətı, bəştə şərafı iyan nufuzı ıştənbəsə ğəsdi məruz be əzini. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyan ğəsdi çı ğanuni tərəfikü mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. *Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyan jimonə vırə səçiniye həxiş heste.*
2. *Har kəsi iştən olkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərək karde iyan baştə olkə oqarde həxiş heste.*

Maddə 14

1. *Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqo nəve, həmçinin çı pənohqoadə istifadə karde həxiş heste.*
2. *Çı həxədə həğiğətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doada, ya bə İMT-i məğsədon iyan prinsipən zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbini.*

Maddə 15

1. *Har qalə şəxsi vətəndoşəti həxiş heste.*
2. *Hiç kəs iştənbəsə vətəndoşətikü, iyan vətəndoşəti dəqişkarde həxəku məhrum karde əbini.*

Maddə 16

1. *Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyan jenon irqiyə, milliyyə, diniyə ələməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyan kəxivəndbe həx hıştəşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çay dəcvonə vaxtədə çı eyni həxonku istifadə kardədən.*
2. *Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyan tam rozi beədə dəbəstə bedə.*
3. *Xeyzon çı cəmiyyəti təbiə iyan sərqrupə vahide, çay çı cəmiyyəti iyan devləti tərəfikü mıdafiəbəy həxiş heste.*

Maddə 17

1. *Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mülkiyyət xıvəndbəy həxiş heste.*
2. *Hiç kəsi iştənbəsə çı mülkiyyətə məhrum karde əbini.*

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, vicdon iyan din ozodəti həxiş heste. Bı həxə iştə dini iyan etiğəti dəqiş karde ozodəti, baştə dini iyan bova kardəyon təhsil, divo kay, dini iyan ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğıd iyan əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxə be manəə bə əğıd malikbe iyan informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dilipiyyə vasitəon nəve, ya bə dast varde, pəvilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. *Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyan assosiasiyon ozodəti həxiş heste.*
2. *Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya üzvəti məcbur karde əbini.*

Maddə 21

1. *Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vijniyəbıə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.*

2. Har qılā şəxsi işta olkədə devlāti idaronədə xıdmat kardeyo bə bərobər imkoni həxiş heste.

3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyəti əsas bənine; In iradə iştəni de nunəkılə sədodoymonə roy, umumiya iyan bərobərə vijoniyə həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıka de co eynimənəynə formayon dəvoniyə bıa mıtəmadi iyan soxtə nıkardemonə vijinon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılā şəxsi çı cəmiyəti uzv təki sosialə mıdafiəş bənine iyan de milliye ya beynəlxəlğə həmkəoti roon, har devlāti soxtemoni iyan pesurson dairədə çay ləyoğəti mıdafiə iyan şəxsiyəti ozodə ovciyo iqtisadiyə, sosialə iyan mədəniyə səhonədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılā şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vıra səçin karde, ədolətinə iyan çokə ko şərəiti bey, iyan bekoətikü mıdafiə bey həxiş heste.

2. Har qılā şəxsi hiç qılā co-vijniyəti nıbıa bo i curə koy i curə zəhməthəx səy həxiş heste.

3. Har kobıkə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom bıa, çay iştəni iyan xeyzoni loyiğinə quzoroni təminbıkə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş səy həxiş heste.

4. Har qılā şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan işta sosialə marağon mıdafiə kardeyo bə həmkaron ittifaği uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılā şəxsi istirohət, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəəğılınıştə hudud, iyan maaş doə bıa mıtəmadiyə məzuniyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılā şəxsi iştəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardeyo lozimbıa hardemon, takanemon, tibbiyə xıdmat, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbıa jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandəəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi iştənikü bə şıkrənıbə səbəbonku jimonə vasitəon qin kardeədə bə təminatı həxiş heste.

2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiye ğeydi iyan koməq səy həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohiku bəkəno movardəbıa hırdənon i curə sosialə mıdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılā şəxsi təhsil səy həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiye təhsil bepul bənine. İbtidaiyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bo texnikiye iyan pişə təhsili səyo imkanış bənine. Ali təhsilən de har kəsi ğabiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə miyəssər bənine.

2. Təhsil - bo insoni şəxsiyəti tam inkişafıyo iyan bə insoni həxon iyan bə əsasına ozodəti hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bənine. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyandı dərəsəmon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardeyo iyan İbıa Milləton sulhi oğəte səhədə fəaliyəti nişo doyo koməq kardənine.

3. Valideynon boştə hırdəsininə əğılən təhsili novi səçin kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılā şəxsi cəmiyəti mədəniyə jimonədə iştirək karde, hınəsənətikü həzz səy, elmiyə tərəğğiyədə iştirək karde iyan çay foydəku istifadə karde həxiş heste.

2. Har qılā şəxsi mıallıf bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə maydon beşə maddiyə iyan mənəviyə mənəfeyon noğo doy həxiş heste.

Maddə 28

Har qılā şəxsi bın Bəyonnomədə əks bıə həx iyan ozodətion tam təminbıə sosialə iyan beynəlxəlğə reçini həxiş heste.

Maddə 29

1. Har qılā şəxsi əncəx çəy ozod iyan tam inkişafış mımkunbıə cəmiyəti vədə vəzifoniş heste.

2. İştə həx iyan ozodətion bə əməl vardeədə har qılā şəxs əncəx bə jəlavonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ğanuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodətion zine iyan bəvon hurmat be təminatıku, iyan demokratikə cəmiyəti əxlaqiyə, ictimaiyə, asayışə iyan umumiyə rifahə tələbon bə vıra rosne məğsədi təmin kardəyku bə nav bo.

3. In həx iyan ozodətion bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipon zidd nibənine.

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılā devləti, bə şəxson qrupi, iyan bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbıə həx iyan ozodətion məhv kardəyo səbərobıə de har qılā fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılā joğə hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbini.
